

ŞEHİR SORUNLARINA MAKRO ÖLÇEKTE BAKIŞ

1. Uluslararası Doğalgaz Kongresi ve Sergisi 1-4 Kasım 1995 tarihleri arasında Ankara'da gerçekleştirildi. TMMOB Makina Mühendisleri Odası'nca düzenlenen kongrenin açılış konuşmalarını, Kongre Düzenleme Kurulu Başkanı Oğuz TURKYILMAZ, TMMOB Genel Başkanı Yavuz ÖNEN, MMO Genel Başkanı Mehmet SOĞANCI ve Devlet Bakanı Ali DİNÇER yaptılar. Dört gün boyunca süren kongrede, Doğalgazın arz ve temin politikaları, Türkiye'deki dağıtım hatları, doğalgaz sektörü ve sorunları konuları tartışıldı.

Aşağıdaki bildiriye MMO Ankara Şubesi Doğalgaz Komisyonu'nun Doğalgaz ile ilgili çalışması yer almaktadır.

Komisyonun bu çalışmasında, yaşanan sorunlara değinilerek yeni projelerin yapılması ve uygulanması sırasında göz önünde bulundurulması gereken hususlar çok kısa başlıklar halinde özetlenecektir.

Bu çalışmanın amacı doğalgaz projelerinin ortaya çıkardığı sorunları uygulama öncesi, uygulama sırası ve sonrası sorunlar olarak üç ana bölümde incelemek ve yaşanmış bazı deneyimleri de aktararak kongremize katkıda bulunmaktır.

Sorunlarının tamamına değinildiği ve çözüm yollarının gösterildiği iddia edilmeyen bu çalışmada kamuoyunu en çok meşgul eden sorunlara değinilerek yaşanmış bazı tecrübelerin ışığında çözüm önerileri sunulmaktadır.

1. DOĞAL GAZ PROJELERİNDE UYGULAMA ÖNCESİ KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Uygulama öncesi projelerin boyutlarının çok iyi tespit edilmesi gereklidir. Bu da ancak iyi bir etüt ile mümkündür. Etüt ve proje oluşturulması safhası, yaşanacak sorunları en aza indirmek bakımından çok önemlidir. Halkla ilişkiler, gaz temini sürekliliği ve fiyat istikrarı fikri oluşturulmalı, ayrıca Mühendis Odaları, BOTAŞ, Belediyeler ve TSE gibi konu ile ilgili kuruluşlar arasında baştan koordinasyon sağlanmalı, teorik, teknik ve pratik uygulamalarda karşılaşılabilecek birtakım sorunlar iyice etüt edilerek çözüm yolları net olarak ortaya konmalıdır.

2. UYGULAMA SIRASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Şehirlerde sorun olabilecek konular bize göre iki kısımda incelenebilir. Birincisi halkın karşılaştığı sorunlar, ikincisi de uygulayıcıların karşılaştığı sorunlardır. Uygulama esnasında bu iki sorun iç içedir. Bir patlama olayı yaşandığında bundan kimin zarar göreceği belli olmaz. Nitekim hem halktan hem de uygulayıcılardan bazı kimselerin maddi ve manevi zararlara uğradığı görülmüştür.

A) Trafikle İlgili Sorunlar:

Yollarda yapılan çalışmalarda trafiğin aksatılması hemen hemen kaçınılmazdır. Kapalı bir yola, işareti önemsemeyen giren bir araç diğerlerine de kötü örnek olmakta ve çalışmalarını engelleyebilmektedir. Bundan başka trafik kazaları da meydana gelebilmektedir. Hem çalışanların hem de yaya ve taşıt içindekilerin korunması Trafik Planlaması ile mümkün olup çok iyi işaretleme yapılması ve önceki kazalardan ders alınarak en az kazaya neden olacak şekilde trafik yönlendirilmelidir. İyi bir haberleşme sisteminin önemi de unutulmamalıdır.

B) Alt Yapı Hasarları

TEK, PTT, Su idareleri vb. alt yapı ile ilgili kurumlarla önceden koordinasyon sağlanmalı, alt yapı tesisleri ile ilgili mevcut doküman ve projelerin ışığında hareket edilmelidir. Alt yapı hasarları konusunda mahkemelik olup iflasa kadar giden küçük müteahhitlerin durumu unutulmamalıdır. Özellikle TEK'in yüksek gerilim kablolarının insan hayatını sona erdiren ölümcül kazalara sebep olduğu da yaşanan gerçeklerdendir.

C) Şehir İçme Suyu ve Kanalizasyon Şebekelerinde Meydana Gelen Arızalar ve Hasarlar

Kazılar esnasında zemin altı kısımlardaki ev ve işyerlerinin su ve kanalizasyon şebekelerinde meydana gelen hasarlardan dolayı su baskınına uğramaması için gerekli önlemler alınmalıdır. Ayrıca açılan kanallardan dolayı meydana gelebilecek kazalar ve hasarlar için de sigorta sistemi oluşturulmalıdır.

D) Konut ve İşyerlerine Verilen Hasarlar

Bu hasarlar bir el aletinin verdiği basit bir zarardan bir yangın ya da patlamaya kadar değişik türde olabilir. Alman önlemler ile en aza indirilmeye çalışılsa bile 3. şahısların uğrayacağı zararlar derhal tazmin edilmelidir. İtfaiye, Cankurtaran ve Emniyet Teşkilatı ile iyi bir koordinasyon sağlanması can ve mal kaybını azaltacaktır. Tüm bunların kaza olmadan önce planlanması ve hatta tatbikatlarının yapılması gereklidir.

3. UYGULAMA SONRASI KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Projeler tamamlandıktan sonra da eğitimin ve denetimin sürekliliğinin sağlanması gereklidir. Bunun için kaçak ihbar sistemi ve acil müdahale çok önemlidir. Bacalar ile ilgili olarak çok sık sorunlar yaşandığı için yoğunlaşma problemlerinin oluşumunun engellenmesi doğrultusunda gerekli önlemler alınmalı, uygulayıcı kişiler de bu konuda eğitilmelidir. Sivil Savunma İdareleri de dahil olmak üzere bir deprem veya olağanüstü hallerde yaşanması muhtemel olaylara karşı da iyi bir planlama ve iş bölümü gereklidir.

Bacadan çıkan NO (Azot oksit) gazları da çok tartışıldıysa da önemli bir sorun oluşturacak düzeye çıkmamıştır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemizde yaygınlaşmakta olan doğalgazın kullanımının bir "kültür" olarak benimsenebilmesi ancak eğitimle mümkündür. Yöneticilerin, kapıcıların, tesisatçıların sürekli eğitilmesi gereklidir. Bursa Uludağ Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu'nda açılan Doğal Gaz Bölümü de bu bilincin gelişmesinde atılmış örnek bir adımdır. Halkın TV'den sürekli uyarılması ve olumlu davranışların benimsetilmesi gereklidir.

BOTAŞ, TSE, Üniversiteler ve ilgili Belediyelerle oluşturulacak "Doğal Gaz Kurumu" bir an önce gerçekleştirilmeli, kazalar ve verilen hasarlar dahil olmak üzere yaşanan olaylar tekrar tekrar yaşanmamalı ve gereken ders alınmalıdır. Geleceğe yönelik araştırmalarda bu Kurum aracılığı ile gerçekleştirilmeli ve ayrı ayrı teknolojiler Standard hale getirilmelidir.